

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 8 คน หัวหน้างานแผนงาน จำนวน 8 คน และครู จำนวน 479 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 495 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2 ฉบับ แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และปลายเปิด (Open-ended) 1 ฉบับ รวม 3 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งการสัมภาษณ์ การส่งและเก็บแบบสอบถามกลับคืน แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 479 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 391 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.63 ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานแผนงาน ได้ครบทั้ง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จากข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป อายุราชการระหว่าง 16-20 ปี วุฒิศึกษาในระดับปริญญาตรี เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ซึ่งสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 เป็นผู้จัด

หัวหน้างานแผนงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 36-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป อายุราชการระหว่าง 11-15 ปี วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ซึ่งกรมวิชาการ และสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 เป็นผู้จัด

ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-40 ปี อายุราชการระหว่าง 16-20 ปี วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี และไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง

2. การดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

2.1 งานด้านการวางแผนงานวิชาการ

ในเรื่องการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการทำแผนงานวิชาการ ผู้ที่กำหนดหรือส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ได้แก่ หัวหน้างานแผนงาน โดยกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

สำหรับเรื่องการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการแก่คณะทำงาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงาน โดยการประชุมชี้แจง และผู้ที่สร้างความเข้าใจแก่คณะทำงานคือ หัวหน้างานแผนงาน

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง โดยหัวหน้างานแผนงานเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการให้แก่คณะทำงานแผนงาน

ในเรื่องการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเอง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมินโดยคณะทำงานแผนงาน และมีการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเอง เครื่องมือที่โรงเรียนส่วนใหญ่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งคณะทำงานแผนงานสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสาร และการประชุมปรึกษาของคณะทำงานแผนงาน ส่วนวิธีการประเมินงานด้วยตนเองของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ การใช้เครื่องมือประเมินที่สร้างขึ้น โดยโรงเรียนประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการหลังจากการดำเนินงานในแต่ละงานหรือเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

ส่วนในเรื่องการสรุปผลการประเมินด้วยตนเองของงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองโดยคณะทำงานแผนงาน สำหรับวิธีการสรุปผลการประเมินงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ คือ การจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน

สำหรับเรื่องการนำผลการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเองไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้ โดยหัวหน้างานแผนงาน เป็นผู้ให้นำผลการประเมินงานไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนางานในปีการศึกษาต่อไป นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ นำผลการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ไปใช้ก่อนการดำเนินงานด้านการวางแผนงานวิชาการในปีการศึกษาต่อไป

2.2 งานด้านการบริหารงานวิชาการ

ในเรื่องการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนที่มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดทำแผนการเรียน การจัดตารางสอน และการจัดครูเข้าสอน ผู้ที่กำหนดหรือส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้ช่วย

ผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ โดยกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง เป็นลายลักษณ์อักษร ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

สำหรับเรื่องการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการบริหารงานวิชาการแก่คณะทำงาน พบว่า โรงเรียนที่มีการสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงาน ใช้วิธีการสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงาน โดยการประชุมชี้แจง และผู้ที่สร้างความเข้าใจแก่คณะทำงาน คือ ศึกษานิเทศก์ และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง โดยผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการให้แก่คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ

ในเรื่องการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเอง พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน โดยคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ และมีการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเอง เครื่องมือที่ทุกโรงเรียนสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งคณะกรรมการบริหารงานวิชาการสร้างขึ้น โดยการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ส่วนวิธีการประเมินงานด้วยตนเองของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ การสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยโรงเรียนประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการหลังจากการดำเนินงานในแต่ละงานเสร็จสิ้น

ส่วนในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ทุกโรงเรียนมีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง โดยคณะทำงานบริหารงานวิชาการ สำหรับวิธีการสรุปผลการประเมินงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ คือ การจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน

สำหรับ เรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการบริหารงานวิชาการไปใช้ พบว่า ทุกโรงเรียนมีการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้โดยผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการบริหารงานวิชาการเป็นผู้ที่นำผลการประเมินงานไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนางานในปีการศึกษาต่อไป และใช้ในการวางแผนงานด้านการบริหารงานวิชาการในภาคเรียนต่อไป นอกจากนี้ พบว่า ทุกโรงเรียนนำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้ก่อนการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการในภาคเรียนต่อไป

2.3 งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ

ในเรื่องการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร ผู้ที่กำหนดหรือส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ โดยกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

สำหรับ เรื่องการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการแก่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการประชุมชี้แจง และผู้ที่สร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ นอกจากนี้ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ โดยแนะนำเอกสารเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองโดยหัวหน้างานหรือโครงการเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการ

ในเรื่องการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเอง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมินโดยหัวหน้างานหรือโครงการ และมีการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเอง เครื่องมือที่โรงเรียนส่วนใหญ่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการสร้างขึ้นโดยการประชุมปรึกษากับผู้ปฏิบัติงานในงานหรือโครงการนั้น ๆ

สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองของครูในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ โดยการใช้เครื่องมือประเมินที่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละงานหรือโครงการสร้างขึ้น นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเองหลังจากการดำเนินงานหรือเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

ส่วนในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองโดยผู้ปฏิบัติงานทุกคนในงานหรือโครงการ สำหรับวิธีการสรุปผลการประเมินงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ คือ การจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน

สำหรับเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้ โดยผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการเป็นผู้ที่นำผลการประเมินงานไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานหรือโครงการทางวิชาการในขั้นต่อไป นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่นำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการไปใช้ก่อนการดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไป

2.4 งานด้านการจัดการเรียนการสอน

ในเรื่องการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการจัดทำแผนการสอนและบันทึกการสอน ผู้ที่กำหนดหรือส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ โดยกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในปฏิทินปฏิบัติงานของหมวดวิชา

สำหรับเรื่องการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการประชุมชี้แจง และผู้ที่สร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ นอกจากนี้ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในงานด้านการจัดการเรียนการสอน โดยแนะนำเอกสารเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง โดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานด้านการจัดการเรียนการสอนให้แก่คณะครูในหมวดวิชาที่ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการ

ในเรื่องการประเมินงานด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน โดยผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และมีการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง เครื่องมือที่โรงเรียนส่วนใหญ่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการสร้างขึ้น โดยการประชุมปรึกษากับผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการ

สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองของครูในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตผลงานด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายในหมวดวิชา

นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดช่วงเวลาในการประเมินและประเมินงานด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองหลังจากการใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

ส่วนในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองโดยหัวหน้าหมวดวิชา สำหรับวิธีการสรุปผลการประเมินงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ คือ การจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน

สำหรับเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการจัดการเรียนการสอนไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้โดยผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการเป็นผู้ที่นำผลการประเมินงานไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในด้านการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ นำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการจัดการเรียนการสอนไปใช้ก่อนการดำเนินงานหรือโครงการในภาคเรียนต่อไป

2.5 งานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

ในเรื่องการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียน ผู้ที่กำหนดหรือส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ โดยกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในปฏิทินปฏิบัติงานของงานวิชาการ

สำหรับเรื่องการสร้างควมเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนแก่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการประชุมชี้แจง และผู้ที่สร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน คือ

ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ นอกจากนี้ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยอธิบาย ชี้แจงเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง โดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้แก่ครูเป็นรายบุคคล

ในเรื่องการประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน โดยหัวหน้างานวัดผลการเรียน และมีการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง เครื่องมือที่โรงเรียนส่วนใหญ่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนทุกงานสร้างขึ้น โดยการประชุมปรึกษากับผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงาน

สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองของครูในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยใช้วิธีการสังเกตผลงานของผู้ปฏิบัติงานภายในหมวดวิชา นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนด้วยตนเองหลังจากที่มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนเสร็จสิ้นในแต่ละภาคเรียน

ส่วนในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง โดยคณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผลการเรียนที่ปฏิบัติงานในแต่ละงาน สำหรับวิธีการสรุปผลการประเมินงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ คือ การจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน

สำหรับเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้ โดยคณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผล การเรียนที่ปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็นผู้ที่นำผลการประเมินงานไปใช้ในการวางแผนการทำงานในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนในภาคเรียนต่อไป นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ นำผลการประเมินงานด้วยตนเองของงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนไปใช้ก่อนการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนในภาคเรียนต่อไป

3. ปัญหาการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง ในโรงเรียนร่วมพัฒนา การใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

3.1 งานด้านการวางแผนงานวิชาการ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ ในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเอง และโรงเรียนขาดบุคลากรที่จะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง

ในเรื่องการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงานเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเช่นกัน ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า ปัญหาของโรงเรียน คือ ผู้รับมอบหมายงานไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการ

สำหรับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการประเมินงานด้วยตนเอง ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน และผู้ให้ข้อมูลไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการ

ในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการสรุปผลการประเมินงาน ปัญหาที่พบ คือ คณะทำงานในแต่ละงานหรือโครงการไม่ให้ความร่วมมือในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง

นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการนำผลการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการไปใช้ ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนไม่สามารถนำผลจากการประเมินงานไปปรับปรุงการทำงานได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านนโยบาย อัตรากำลังคน และงบประมาณ

3.2 งานด้านการบริหารงานวิชาการ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเอง

ในเรื่องการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงานเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเช่นกัน ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดบุคลากรในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงาน และคณะทำงานไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองสำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะเป็นผู้มอบหมายการประเมินงาน และ

ผู้รับมอบหมายงาน ไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินงาน

สำหรับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการประเมินงานด้วยตนเอง ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน และผู้ให้ข้อมูลไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการ

ในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ทุกโรงเรียนไม่มีปัญหาในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ

อย่างไรก็ตาม พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการนำผลการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการไปใช้ ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนไม่สามารถนำผลจากการประเมินงานไปปรับปรุงการทำงานได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านนโยบาย อัตรากำลังคน และงบประมาณรองรับมา ได้แก่ ผลการประเมินซ้ำไม่ทันต่อการนำไปใช้

3.3 งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเอง

ในเรื่องการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเช่นกัน ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนา และส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการมอบหมายการประเมินงาน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการมอบหมายงาน รองลงมา ได้แก่ ขาดบุคลากรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการมอบหมายการประเมิน และผู้รับมอบหมายงาน ไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินงาน

สำหรับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนบางโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินงานด้วยตนเอง รองลงมา ได้แก่ บุคลากรขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน ขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานด้วยตนเอง

ในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการประเมินงาน รองลงมา ได้แก่ ขาดทักษะในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการนำผลการประเมินงานไปใช้ เช่นเดียวกัน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการนำผลการประเมินงานไปใช้

2.4 งานด้านการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินด้วยตนเอง

ในเรื่องการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า โรงเรียนชาตบุคลากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการมอบหมายการประเมินงาน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนชาตบุคลากรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการมอบหมายการประเมินงาน และผู้รับมอบหมายงาน ไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินงาน

สำหรับการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินงานด้วยตนเอง รองลงมา ได้แก่ ขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน

ในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการจัดการเรียนการสอน ไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการนำผลการประเมินงานไปใช้ เช่นเดียวกัน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะในการนำผลการประเมินไปใช้ รองลงมา ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการประเมินงานไปใช้

2.5 งานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินด้วยตนเอง

ในเรื่องการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการมอบหมายการประเมินงาน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง และโรงเรียนขาดบุคลากรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการมอบหมายการประเมินงาน

สำหรับการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินงานด้วยตนเอง และขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน

ในเรื่องการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง รองลงมา ได้แก่ ขาดทักษะในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนไปใช้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการนำผลการประเมินงานไปใช้ เช่นเดียวกัน สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะในการนำผลการประเมินไปใช้ รองลงมา ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการประเมินงานไปใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายและเสนอแนะ ดังนี้

1. งานด้านการวางแผนงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการทำแผนงานวิชาการเพียงด้านเดียว ส่วนงานด้านการรวบรวมและจัดทำระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการนั้น โรงเรียนไม่ได้กำหนดให้มีการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองของโรงเรียน คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเอง แม้ว่าโรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเองแก่คณะทำงานโดยหัวหน้างานแผนงาน ซึ่งเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองมาแล้ว เป็นผู้ประชุมชี้แจงแก่คณะทำงานก็ตาม นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการประเมินงานและสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองหลายประการ เช่น บุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน ผู้ให้ข้อมูลไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินงาน และคณะทำงานในแต่ละงานหรือโครงการไม่ให้ความร่วมมือในการสรุปผลการประเมินงาน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาในการดำเนินงานการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการดังกล่าวข้างต้นนี้ เกิดจากสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ทำให้บุคลากรไม่เห็นประโยชน์ของการประเมินงานด้วยตนเอง และไม่ให้

ความร่วมมือในการดำเนินงานเท่าที่ควร รวมทั้งขาดทักษะในการดำเนินงานดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพด้วย นอกจากนี้ การสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การประชุมชี้แจง รองลงมา ได้แก่ การแนะนำเอกสารเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนการให้คำแนะนำแก่คณะทำงานเป็นรายบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ได้มากกว่าการประชุมชี้แจงเป็นกลุ่มใหญ่นั้น มีการปฏิบัติกันเป็นส่วนน้อย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนควรจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง ตามที่กรมสามัญศึกษา (2532) กำหนดไว้ เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2535ก) ที่ได้เสนอแนวทางสำหรับโรงเรียนในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อความสำเร็จของการประเมินงานด้วยตนเอง คือ ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนทุกคนต้องเข้าใจว่า การประเมินงานด้วยตนเอง เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ต้องรับรู้ว่าการประเมินตนเองหมายความว่าอย่างไร ทุกคนมีเจตนาแน่วแน่ที่ต้องพัฒนา และการประเมินตนเองนั้นก็เพื่อพัฒนาทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมมือและยอมรับผลการประเมินนั้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ได้แก่ การใช้เครื่องมือประเมินที่สร้างขึ้น การสังเกตจากผลงาน และการประชุมปรึกษากับคณะทำงานในแต่ละงานหรือโครงการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนใช้วิธีการดังกล่าวในการประเมินงานด้วยตนเอง เพราะวิธีการเหล่านั้นล้วนเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้สามารถตรวจสอบและพิจารณาผลการทำงานของตนเองได้ทั้งสิ้น สอดคล้องกับแนวทางในการประเมินตนเอง ที่กรมวิชาการ (2535ก) ได้เสนอไว้ว่า การประเมินตนเองนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะเป็นผู้สังเกต สัมผัสเอง ประชุมหาข้อสรุปว่าจะใช้เกณฑ์ใดมาประเมินงานอย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยที่พบว่า ช่วงเวลาที่ทุกโรงเรียนประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการด้วยตนเอง คือ หลังจากการดำเนินงานในแต่ละงานหรือเมื่อโครงการสิ้นสุดลง มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่มีการประเมินงานด้วยตนเองระหว่างการดำเนินงานในแต่ละงานหรือโครงการ และประเมินงานด้วยตนเองก่อนการดำเนินงานในแต่ละงานหรือโครงการ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนยังขาดการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการให้ครบทุกขั้นตอนของ

การดำเนินงานในแต่ละงานหรือโครงการ ตามที่กรมวิชาการ (2535ก) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า การประเมินงานด้วยตนเองต้องแทรกเข้าทุกขั้นตอนของการทำงาน เพื่อให้คณะทำงานแต่ละคณะ ได้นำผลการประเมินงานไปปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในขั้นต่อไป จึงจะทำให้การประเมินงานด้วยตนเองประสบความสำเร็จ ดังนั้น โรงเรียนควรมีการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ให้ครบทั้ง 3 ระยะ คือ การประเมินก่อนการดำเนินงานหรือโครงการ การประเมินระหว่างการทำงานในในแต่ละงานหรือโครงการ และการประเมินหลังจากการดำเนินงานในแต่ละงานหรือเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

สำหรับวิธีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนไม่จำเป็นต้องรายงานผลการประเมินงานด้านการวางแผนงานวิชาการต่อผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการประเมินงานด้วยตนเองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เพื่อการพัฒนางานโดยผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงาน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานควรจะใช้เวลาในการประชุมปรึกษาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการทำงานในขั้นต่อไป จึงไม่ควรเสียเวลาในการจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินเพื่อเสนอผู้บริหารโรงเรียน ดังที่กรมวิชาการ (2535) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประเมินงานด้วยตนเองในโรงเรียนไว้ว่า ผู้ประเมินเป็นผู้ใช้ผลการประเมินปรับหรือพัฒนางานของตนเอง ไม่ใช่ผู้อื่น เมื่อประเมินงานในขั้นต้น ก็นำผลไปใช้ในขั้นต่อไป ไม่มีการรายงานผลการประเมินงานด้วยตนเองต่อหน่วยเหนือหรือต้นสังกัด แต่จะมีรายงานผลการทำงานตามปกติ เช่น รายงานสรุปผลงานประจำปี รายงานการประชุมตามปกติของโรงเรียน เป็นต้น การสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองอาจเป็นการผูกคอกันของคณะทำงานว่างานที่ทำมีปัญหาอะไร โดยที่ทุกคนมีเกณฑ์ร่วมกันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่ตรงกัน

2. งานด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเอง เป็นลายลักษณ์อักษรในงานด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการที่โรงเรียนขาดบุคลากรในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน

งานด้วยตนเองแก่คณะทำงาน และคณะทำงานไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นมีสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ คณะทำงานขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเอง และจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ที่ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจแก่คณะทำงาน คือ ศึกษานิเทศก์ และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ซึ่งเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองจากสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 และกรมวิชาการ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนน้อยที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนควรส่งเสริมและสนับสนุนการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง ดังที่กรมวิชาการ (2535ก) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานการประเมินงานด้วยตนเองของโรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักขยายความคิด ชี้แจง กระตุ้น และติดตาม ช่วยเหลือ ส่งเสริมการประเมินงานด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้งานทุกอย่างในโรงเรียนสำเร็จได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูที่เข้าใจแนวคิด หลักการในการประเมินงานด้วยตนเอง มาช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่คณะทำงานบริหารงานวิชาการด้วย สอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินงานการประเมินงานด้วยตนเอง ที่กรมวิชาการ (2535ก) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการนำความสำเร็จมาสู่โรงเรียน 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศก์

สำหรับวิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนใช้วิธีการสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหารงานวิชาการ การสังเกตจากผลงาน และการประชุมปรึกษากับคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2535ก) ที่กล่าวถึงข้อควรระวังประการหนึ่งในการประเมินงานด้วยตนเองของโรงเรียน คือ โรงเรียนต้องไม่มีการออกแบบเครื่องมือประเมินที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ให้คณะทำงานเป็นผู้สังเกต ประชุมหาข้อสรุปว่าจะใช้เกณฑ์ใดมาประเมิน เมื่อพบว่างานมีข้อบกพร่องอย่างไร จึงหาแนวทางว่าจะปรับปรุงอย่างไร ถ้าจะมีลายลักษณ์อักษรบ้างก็คือ

รายงานการประชุมตามปกติกันเอง

ส่วนเรื่องการประชุมประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่าทุกโรงเรียนประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเองหลังจากการดำเนินงานในแต่ละงานเสร็จสิ้นลง และโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้วยตนเองระหว่างการดำเนินงานในแต่ละงาน มีบางโรงเรียนเท่านั้นที่มีการประเมินงานด้วยตนเองก่อนการดำเนินงานในแต่ละงาน ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรมีการประชุมประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการด้วยตนเองให้ครบทุกระยะของการดำเนินงานในแต่ละงาน เช่นเดียวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ดังที่ผู้วิจัยได้อภิปรายเกี่ยวกับช่วงเวลาในการประเมินงานมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้วยตนเองโดยการสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหารงานวิชาการ รongลงมา ได้แก่ การประชุมปรึกษากับคณะทำงานบริหารงานวิชาการ และการใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้พบว่า เครื่องมือที่ทุกโรงเรียนสร้างขึ้น คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยเห็นด้วยกับวิธีการที่โรงเรียนใช้ในการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนปัญหาของโรงเรียนในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่าบุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าโรงเรียนต้องการประเมินงานโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือประเมินปัญหาในการประเมินงานดังกล่าวย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญของโรงเรียนในการที่จะประเมินงานด้านการบริหารงานวิชาการให้ครบทุกขั้นตอน ดังนั้นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการควรส่งเสริมสนับสนุน หรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมิน และการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ และทักษะในการกำหนดเกณฑ์หรือรายการประเมินให้สอดคล้องกับงานที่ต้องการประเมิน และสามารถสร้างแบบสอบถามที่มีคุณภาพได้ ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างแบบสอบถามที่ดี และมีรูปแบบที่น่าสนใจ จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้ตอบให้ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามได้มากขึ้น และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการใช้แบบสอบถามหลายเรื่อง สรุปได้ว่า สิ่งที่ควรพิจารณาในการสร้างแบบสอบถาม ได้แก่ ความชัดเจนของคำถาม การจัดหน้า สีของแบบสอบถาม ความยาวของแบบสอบถาม ซึ่งการจัดสิ่งเหล่านี้ให้เหมาะสมมีส่วนช่วยให้อัตราการตอบกลับของผู้ตอบแบบสอบถามสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การประเมินงานด้วยตนเองอาจไม่จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือประเมินที่เป็นลายลักษณ์อักษร ดังที่กรมวิชาการ (2535ก)

ได้กล่าวว่า การประเมินงานด้วยตนเองอาจจะไม่มีการออกแบบเครื่องมือที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ผู้ปฏิบัติงานจะต้อง เป็นผู้สังเกต และสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

จากผลการวิจัยที่พบว่า ทุกโรงเรียนมีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยมีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการเป็นผู้จัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานได้สรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจถึงสถานภาพของงานที่ตนรับผิดชอบว่ามีจุดเด่นหรือข้อบกพร่องในเรื่องใด และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงการทำงานได้ทันต่อเหตุการณ์ และจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทุกโรงเรียนไม่มีปัญหาในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นผลดีอีกประการหนึ่งที่เกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้สรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนวิธีการสรุปผลการประเมินงานโดยการจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินเสนอผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยไม่เห็นด้วย ดังที่ได้อภิปรายเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองไว้แล้วในเรื่องวิธีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ

3. งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีการประเมินงานด้วยตนเอง ในงานด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร งานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน และงานด้านการพัฒนาครูทางด้านวิชาการ มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่มีการกำหนดให้มีการประเมินงานด้านการจัดสอนซ่อมเสริม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทุกโรงเรียนควรมีการประเมินงานด้านการจัดสอนซ่อมเสริมด้วย เนื่องจากการสอนซ่อมเสริมเป็นงานที่ใช้แก้ปัญหาทางด้านการศึกษา อันเกิดจากความแตกต่างของผู้เรียน และเป็นงานที่ส่งเสริมให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2533) ดังนั้นเมื่อมีการสอนซ่อมเสริม ก็ควรมีการประเมินการสอนซ่อมเสริมเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานในครั้งต่อไป ส่วนในด้านปัญหาการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่าบุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกิจกรรมการประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเอง เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง และโรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน

งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเอง ส่วนการสร้างควมเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยการแนะนำเอกสารเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองนั้น พบว่า เอกสารสำหรับศึกษาค้นคว้า มีไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการ รองจากผู้บริหารโรงเรียน ควรประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการ หน่วยงานนิเทศก์ เพื่อจัดหาหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองเพิ่มเติม

ส่วนเรื่องการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ พบว่า หัวหน้างานหรือโครงการเป็นผู้มอบหมายงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการ รองลงมา ได้แก่ การมอบหมายการประเมินงานให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยเห็นว่า การมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการเป็นผู้ประเมินงานของตนเอง นั้นเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะผู้ปฏิบัติงานย่อมรู้รายละเอียดของงานอย่างลึกซึ้ง ไม่มีการปกปิดหรือปกป้องตนเอง สามารถทำการประเมินและปรับปรุงการทำงานได้ทุกกระยะ ส่วนการมอบหมายการประเมินงานให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่เหมาะสม ดังที่กรมวิชาการ (2535ก) ได้กล่าวว่า โรงเรียนไม่ควรให้ครูแต่ละคนประเมินงานของตนเองเพราะอาจจะเกิดการปกป้องตนเอง (Self-defence) ได้ และครูแต่ละคนก็มีเกณฑ์ไม่ตรงกัน ข้อตัดสินใจว่าผลการประเมินเป็นอย่างไร จะมีข้อขัดแย้งและอาจสรุปไม่ได้ ดังนั้นโรงเรียนควรให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในแต่ละงานหรือโครงการได้ร่วมกันประเมินงานของตนเองเป็นคณะ มิใช่เป็นการประเมินรายบุคคล และเมื่อทราบผลการประเมินงานแล้ว ผู้ปฏิบัติงานควรจะได้พูดคุย ปรึกษาหาแนวทางเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการหลังจากการดำเนินงานหรือเมื่อโครงการสิ้นสุดลง มีบางโรงเรียนที่ประเมินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการด้วยตนเองก่อนการดำเนินงานหรือโครงการ และระหว่างการดำเนินงานหรือโครงการ ซึ่งเป็นผลทำให้มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่สามารถนำผลการประเมินงานไปใช้ก่อนการดำเนินงานหรือโครงการในขั้นต่อไปได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่โรงเรียนกำหนดช่วงเวลาในการประเมินและดำเนินการประเมินงานด้วยตนเอง ในลักษณะดังกล่าว

ข้างต้นนั้น เกิดจากปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งพบในงานวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินงานด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรมีการกำหนดช่วงเวลาในการประเมินงานและดำเนินการประเมินให้ครบทุกกระยะ เช่นเดียวกับการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ ดังที่ผู้วิจัยได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น

4. งานด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง โดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานให้แก่คณะครูในหมวดวิชาที่ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการ รองลงมา ได้แก่ การมอบหมายการประเมินงานให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนมอบหมายการประเมินงานในด้านการจัดการเรียนการสอนให้แก่คณะครูในหมวดวิชา ส่วนการมอบหมายการประเมินงานให้แก่ครูเป็นรายบุคคลนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่เหมาะสมดังที่ได้อภิปรายเกี่ยวกับหลักการและวิธีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองมาแล้วข้างต้น ดังนั้น โรงเรียนควรพิจารณาหลักการและวิธีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง เช่นเดียวกับการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตจากผลงาน การประชุมกับผู้ปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือโครงการ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของครูและวิธีที่ครูใช้ประเมินงานด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2535ก) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่มีระบบการประเมินตนเองที่ดีนั้น ครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผน และตรวจสอบการทำงานที่ตนเองมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้สังเกต ประชุมหาข้อสรุปว่าจะใช้เกณฑ์ใดมาประเมินงาน ส่วนช่วงเวลาในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้วยตนเองหลังจากการใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน มีบางโรงเรียนเท่านั้นที่ประเมินแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองก่อนการใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน และประเมินแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองในช่วงปลายภาคเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะครูควรประเมินแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองตามรายการประเมินที่กำหนดไว้เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ คือ ประเมินแผน

การสอนหรือสื่อการเรียนการสอนก่อนการใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขข้อบกพร่องก่อนที่จะนำแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนไปใช้ และเมื่อใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนแล้ว ก็ควรประเมินอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการทำแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

นอกจากนี้ ควรมีการประเมินแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง ในช่วงปลายภาคเรียนด้วย ดังที่กรมวิชาการ (2535) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนควรมีผลรวมการปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียนด้วย ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานควรประเมินการใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมในช่วงปลายภาคเรียนด้วย เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการทำแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนในภาคเรียนต่อไป

ส่วนเรื่องวิธีการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่โรงเรียนส่วนใหญ่สรุปผลการประเมินงานโดยการจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนนั้น เกิดสาเหตุสำคัญประการหนึ่งซึ่งพบจากงานวิจัยในครั้งนี้อยู่ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ดังนั้นโรงเรียนจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง ดังที่กรมวิชาการ (2535ก) ได้เสนอไว้ว่า คณะทำงานอาจใช้เวลาในการประชุมปรึกษางาน ตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองเป็นระยะ ใช้การประชุมแต่ละภาคเรียนสรุปผลการประเมินรวม และควรมีการบันทึกผลสรุปรายงานการประเมินในรายงานการประชุมแต่ละครั้ง แล้วสรุปผลรวมของโรงเรียนในแต่ละภาคเรียน ในลักษณะของรายงานการประชุมตามปกติ หรือรายงานสรุปผลงานประจำภาคเรียน ซึ่งเป็นการสรุปผลรวมขั้นสุดท้ายของโรงเรียน เพื่อให้คณะทำงานแต่ละระดับได้ผลสรุปการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงานในความรับผิดชอบของตนเอง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ช่วงเวลาที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอนไปใช้ คือ ก่อนการดำเนินงานหรือโครงการในภาคเรียนต่อไป มีเพียงบางส่วนที่นำผลการประเมินงานไปใช้ก่อนการดำเนินงานหรือโครงการ

ในขั้นต่อไปทันที ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำผลการประเมินไปใช้ในลักษณะนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ช่วงเวลาที่โรงเรียนดำเนินการประเมินและสรุปผลการประเมิน ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองหลังจากการใช้แผนการสอน หรือสื่อการเรียนการสอน และสรุปผลการประเมินในช่วงปลายภาคเรียน จึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถนำผลการประเมินไปใช้ก่อนการจัดทำแผนการสอนหรือสื่อการเรียนในครั้งต่อไปได้ทันที แต่โรงเรียนจะนำผลการประเมินไปใช้ในภาคเรียนต่อไป ดังนั้น เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดทำแผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนในการสอนครั้งต่อไปได้ทันที คณะทำงานต้องประเมินงานและสรุปผลการประเมินงานทุกระยะ คือ ก่อนการใช้แผนการสอน หรือสื่อการเรียนการสอน หลังจากการใช้แผนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน และช่วงปลายภาคเรียน ตามที่กรมวิชาการ (2535ก) เสนอแนวทางในการประเมินงานและสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองไว้ว่า คณะทำงานแต่ละฝ่ายควรตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองตามรายการประเมินที่กำหนดไว้เป็นระยะ ๆ และอาจใช้เวลาในการประชุมประจำเดือนของหมวดวิชาหรือกลุ่มสรุปผลการประเมินแต่ละรายการ ใช้การประชุมแต่ละภาคเรียนสรุปผลการประเมินรวม และควรนำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงานของตนเองเป็นระยะ ๆ

ส่วนในเรื่องการนำผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการจัดการเรียนการสอนไปใช้ พบว่า คณะทำงานในแต่ละงานหรือโครงการเป็นผู้ที่นำผลการประเมินไปใช้สอดคล้องกับแนวทางที่กรมวิชาการ (2535ก) เสนอว่า คณะทำงานแต่ละคณะควรนำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงานของตนเอง

5. งานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาควรมอบหมายการประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนในหมวดวิชาร่วมกันประเมินในลักษณะของคณะทำงาน เช่นเดียวกับการมอบหมายการประเมินงานในงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการดังที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น เนื่องจากงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนมีขอบเขตของงานกว้าง ตามที่กรมสามัญศึกษา (2532)

ได้กำหนดขอบเขตของงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนว่าจะต้องครอบคลุมงานเกี่ยวกับการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผล การเรียน การจัดทำมีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรจะมอบหมายการประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัญหาในการมอบหมายการประเมินงานของโรงเรียนตามที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ อาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่มีการมอบหมายการประเมินงานให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ซึ่งขัดแย้งกับหลักการในการมอบหมายการประเมินงานด้วยตนเอง ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ผู้มอบหมายการประเมินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้างานวัดผลการเรียน ประกอบกับผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นผู้กำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงานด้วยตนเองควรส่งเสริมสนับสนุนให้หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้างานวัดผลการเรียน ได้เข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เพราะหัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้างานวัดผลการเรียน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการมอบหมายการประเมินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในหมวดวิชาและงานวัดผลการเรียน จะได้นำความรู้เกี่ยวกับการประเมินงานด้วยตนเองมาขยายผลให้ผู้ปฏิบัติงานในหมวดวิชา และงานวัดผลการเรียนสามารถดำเนินการประเมินงานด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยวิธีการสังเกตผลงาน การประชุมกับคณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผลการเรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมและวิธีการประเมินที่ครูใช้ในการประเมินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพราะการวัดผลและประเมินผลการเรียนนั้นเป็นงานประจำที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติ ครูย่อมทราบรายละเอียดของงานเป็นอย่างดี ดังนั้นการที่ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการสังเกตผลงานซึ่งกันและกัน แล้วนำมาพูดคุย ปรึกษากัน จะช่วยให้ครูสามารถเห็นแนวทางที่จะปรับปรุงการทำงานได้ดีชัดเจนกว่าการประเมินจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะ

การประเมินงานด้านการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียน ส่วนงาน
 ด้านอื่น ๆ เช่น การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน การจัดทำหลักฐานการประเมินผล
 การเรียนและสรุปผลการเรียน การจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมิน
 ผลการเรียนของงานวัดผลการเรียน อาจเก็บข้อมูลจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร
 โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ นักเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า
 มีบางโรงเรียนเท่านั้นที่ให้บุคลากรเหล่านี้มีส่วนร่วมในการประเมินงาน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ปฏิบัติงาน
 ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนควรประสานงานและมอบหมายการประเมินงานใน
 แต่ละด้านให้ชัดเจน จะทำให้ได้ผลการประเมินงานที่ตรงจุด รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาของโรงเรียน
 ที่ขาดบุคลากรในการประเมินงาน และปัญหาในเรื่องผลการประเมินซ้ำไม่ทันต่อการนำไปใช้อีกด้วย
 เนื่องจากมีการกระจายความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรหลายฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายสามารถให้ข้อมูลได้
 อย่างสะดวก เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตนเอง

ส่วนการสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผลและประเมินผล
 การเรียนของโรงเรียนส่วนใหญ่ พบว่า คณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผลการเรียนที่ปฏิบัติงาน
 เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนในแต่ละงานเป็นผู้สรุปผลการประเมิน โดยจัดทำ
 รายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียนในช่วงปลายภาคเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า
 คณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผลการเรียนเป็นผู้สรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง เพราะคณะ
 ทำงานสามารถนำผลสรุปจากการประเมินงานไปปรับปรุงการทำงานในขั้นต่อไปได้ทันที ส่วนวิธี
 การสรุปผลการประเมินงานโดยการจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินงานเสนอผู้บริหารโรงเรียน
 ในช่วงปลายภาคเรียนนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะทำงานควรสรุปผลการประเมินงานโดยการ
 พุดคุย ประชุมปรึกษาถึงผลการประเมินงานในแต่ละระยะของการดำเนินงานด้านการวัดผลและ
 ประเมินผลการเรียน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการทำงานในขั้นต่อไป ส่วนการจัดทำรายงาน
 เสนอผู้บริหาร ควรเป็นรายงานสรุปผลงานประจำภาคเรียน หรือรายงานการประชุมตามปกติ มิใช่
 รายงานสรุปผลการประเมินงานด้วยตนเอง

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ที่นำผลการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนไปใช้ของ โรงเรียนส่วนใหญ่ คือ คณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผล การเรียนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนในแต่ละงาน ผู้วิจัยเห็นด้วย อย่างยิ่ง ที่คณะครูในหมวดวิชาหรืองานวัดผล การเรียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานได้ดำเนินการประเมินงาน ด้วยตนเองและเป็นผู้นำผลการประเมินงานด้วยตนเองไปใช้ ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการทำงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อนการดำเนินงานในภาคเรียนต่อไป มีเพียงบางส่วนที่นำผลการประเมินงานไปใช้ก่อนการ ดำเนินงานหรือโครงการในขั้นต่อไปทันที ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำผลการประเมินไปใช้ใน ลักษณะนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากช่วงเวลาที่เราเรียนดำเนินการประเมินและสรุปผลการประเมิน ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินงานและสรุปผลการประเมินงานด้าน การวัดผลและประเมินผลการเรียนในช่วงปลายภาคเรียน จึงทำให้ผลการประเมินช้าไม่ทันต่อการ นำไปใช้ ดังนั้นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นผู้กำหนดให้มีกิจกรรมการประเมินงาน ด้วยตนเอง ในงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนควรจะประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้างานวัดผล การเรียน ซึ่งเป็นผู้มอบหมายการประเมินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในหมวดวิชา และงานวัดผล การเรียน เพื่อกำหนดช่วงเวลาในการประเมินงานให้เหมาะสมเช่นเดียวกับการ ประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านการวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การพัฒนา และส่งเสริมทางวิชาการ และการจัดการเรียนการสอน ดังที่ผู้วิจัยได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมวิชาการ

1. ควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง โดยการ จัดทำเอกสาร และคู่มือครูเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองที่ชัดเจน และง่ายต่อการปฏิบัติ รวมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง
2. ควรจัดให้มีการอบรมศึกษานินเทศก์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน งานวิชาการด้วยตนเอง

3. ควรประสานงานกับศึกษานิเทศก์เพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 1

1. ควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองสำหรับบุคลากรหลักของโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานแผนงาน หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง แล้วนำไปขยายผลในโรงเรียนได้

2. ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองของโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น หรือควรจัดให้มีการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการดำเนินการประเมิน รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือในการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองอย่างเต็มที่

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองมากขึ้น

3. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อจัดหาหรือจัดทำคู่มือสำหรับครู เพื่อให้ครูได้ยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง

4. ควรจัดเตรียมสภาพที่เอื้อต่อการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง เช่น การเตรียมงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง การจัดตารางสอนให้แต่ละหมวดวิชาหรือคณะทำงานในแต่ละคณะมีคาบว่างตรงกันเพื่อใช้ในการประชุมปรึกษาเกี่ยวกับการประเมินงานของแต่ละคณะ เป็นต้น

5. ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการนำผลการประเมินงานวิชาการไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาการดำเนินงานการประเมินงานด้วยตนเองในงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน เช่น งานธุรการ งานปกครอง งานบริการ เป็นต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 หรือเขตการศึกษาอื่น ๆ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเองในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในลักษณะของการศึกษาเฉพาะกรณี
3. ควรศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินงานวิชาการด้วยตนเอง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 หรือเขตการศึกษาอื่น ๆ